

Naročnina znaša mesečno 25 Din,
za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knašova ulica 5. Telefon
št. 8122, 8123, 8124, 8125 in 8126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telef.
št. 440.
Celje: Kocenova ulica 2. Telefon
št. 190.

Rokopisi se ne vračajo,
— Oglašje po tarifi. —

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova
ulica 54. Telefon št. 8122, 8123,
8124, 8125 in 8126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova
ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova ce-
sta 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
Telefon št. 190.
Računi pri pošti čez savodih: Ljub-
ljana št. 11.842; Praha čisto 78.180;
Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 17. januarja.

Kralj Aleksander o vzrokih in ciljih svojih ukrepov

**Važne vladarjeve izjave Julesu Sauerweinu
Nevarnosti diktature strankarskih šefov. — Zakaj je bi-
la parlamentarna rešitev krize nemogoča. — Naloge pre-
hodnega režima**

Zagreb, 17. januarja. Kralj je v torek sprejel v avdienci znanega francoskega novinarja g. Julesa Sauerweina, kateremu je dal važne izjave o izpombi režima ter o ciljih svojih ukrepov. Jules Sauerwein je poslal o poteku svoje avdience pariskemu »Matinu« daljše poročilo, ki ga je dal na razpolago tudi zagrebškemu »Novostim«. Te so ga prinesle v svoji današnji drugi jutranji izdaji. G. Sauerwein opisuje svojo avdienco takole:

»Ko so se pred menoj odprla težka hrastova vrata, je sedel kralj v ozadju svoje velike delovne sobane za svojo pisalno mizo. Nikoli ne bom pozabil enournega razgovora, v katerem mi je kralj obrazložil ogromno nalogo, ki si jo je zastavil. Niti za trenutek ni poskušal, da olepša ali da prikrili dogodke v teh velikih časih, v katerih je moral prevzeti glavno vlogo. Z globoko resnostjo me je opozoril s kratkimi potezami na vse ono, kar se je pripetilo; govoril je z glasom voditelja, ki je trdno sklenil, da krene po določeni poti in ki dobro ve, da sedaj ne more več odstopiti od svojih načrtov, predno ne bo dosežen cilj.

Kakšni so vzroki, kakšen je značaj, kakšna je končna svrha onega, kar se imenuje diktatura, ki je bila uvedena v noči od 5. do 6. januarja? O teh dogodkih nisem nameraval vzeti intervjuja od kralja. Toda nekatere njegove izjave so tako pomembne, da ne morem premagati želje, da jih reproduciram.

»To kar se v resnici lahko imenuje diktatura, oziroma še prej tiranija, se je pripetilo pred meseci. Ali ni neustavno v pravem pomenu, če se 85 poslancev brani prihajati v Narodno skupščino? Res je, da je treba upoštevati upravičeno razburjenje, ki ga je povzročil strašni atentat. Ako ima poglavje države in vlade dolžnost, ali jih nima tudi zakonodavec? Iz motivov, ki niso v nobeni zvezi z dobrobitjo države, je neka stranka izstopila iz vlade. Poskušal sem z vsemi sredstvi, da rešim krizo. Hrvati so prišli in me obiskali. Njihove zahteve sem vzel na znanje, tako, kakor so mi jih predložili. Nato sem pozval tudi ostale stranke. Vprašal sem jih, ali pristajajo na pogajanja na podlagi hrvatskih predlogov, z drugimi besedami, ali razmišljajo o reviziji ustave, za katere so potrebne tri petine glasov v parlamentu. Odgovorili so mi: Nikoli! Po parlamentarnih pravilih ni več obstajala možnost sestave vlade. Ker stroj ni več deloval, sem se moral sam odločiti in prevzeti nase odgovornost, da rešim svojo državo iz nemogočnega položaja, ki je mečil že na anarhijo. Nisem dolgo okleval...«

Pri teh besedah se je kralj za hip ustavil, kakor da bi pred njegovimi očmi prošle druga za drugo skrb prejšnjih let in velike nade v prihodnost.

»Diktatura«, je ponavljal opetovano, »je beseda, ki jo je lahko izgovoriti, toda potrebno je, da se pravično razume. Sodim, da ni diktature, ki bi bila mani opravičena, kakor je bila diktatura nekaterih strankarskih šefov, ki so ne da bi se držali določenih

strankarskih programov, suvereno odločali o tem, kdo od njihovih prijateljev bo izvoljen v posameznih okrožjih. In ako taisti strankarski šef imenuje na tucate svojih partizanov za uradnike, ki se ne morejo izkazati z nobeno drugo sposobnostjo, kakor z ono, da delujejo za politika, ki jim od svoje strani omogoča življenje na račun države, kaj to ni diktatura?

Kar hočemo izvesti, je docela enostavno. Daleč je od mene misel, da vodim državo z avtoritativnim režimom brez kontrole. Moji načrti gredo za tem, da dam državi kasneje pravi parlamentarizem in resnično demokracijo na podlagi pravičnega volilnega reda. Moja želja je, da postane država svobodnejša nego je bila in da naš narod izraza svojo voljo z mnogo večjo neodvisnostjo kakor v preteklosti. V to svrhu je potrebno, da preživimo dobo težkega dela. Pripraviť moramo liberalni in decentralistični sistem, ki pa naj obenem predstavlja duhovno in teritorialno edinstvo Jugoslavije. Naša naloga je, da očistimo in reorganiziramo administracijo, ki razpolaga z velikim številom odličnih uradnikov, ki pa so se izbirali, plačevali in postavljali na osnovah, ki zahtevajo nujne reforme.

Ne morem vam odgovoriti koliko časa bom potreboval, vendar sodim, da to ne bo dolgo. Brezštevni izrazi lojalnosti, ki jih prejmem od vseh strani, so mi dokaz, da lahko računam na podporo vseh pravih produktivnih sil v naši državi. Ministrstvo, ki sem ga sestavil, obstoja iz uglednih in poštenih oseb. Na čelu mu stoji general, ker sem moral svojo avtoriteto prenesti na osebo, ki se nahaja strogo nad političnimi strankami. V naši državi pa se vojska, hvala bogu, niti najmanj ne bavi s politikom. Tega ji nisem dovolil, kakor sem tudi preprečil politikom, da se mešajo v vojaške zadeve. Naša vojska je docela zdrava, lojalna in zvesta svojemu vladarju. Razen tega tudi vidite v tem kabinetu odlične predstavnike visoke administracije, bank, vseučilišč, kakor tudi odlične in poštene politike. Hrvati imajo pet ministrstev. To vam dokazuje, da ta del naroda nikakor ni zapostavljen.

Na ta način nameravam s pomočjo vseh onih, ki hočejo v naši državi delati, pripraviti povratek k zdravi politiki in k polnemu napredku. Da lahko izvršim to delo nujnega spasa, sem moral izpostaviti svojo osebo, ne išoč nikogar, ki bi me kril, niti izhoda, ki bi zmanjševal mojo odgovornost. Osebnostnim odgovornostim tako za primer uspeha, kakor za primer neuspeha. Toda o neuspehu ne more biti govora, kadar je za menoj ves narod.

S temi besedami je kralj smehljaje zavrnil to svojo izjavo. V ostalem me je kralj z njemu lastno liberalnostjo pozval, naj izvedem anketo po državi, pri čemer me je zlasti napotil tudi na politike, o katerih se sodi, da imajo svoje posebno stališče.

G. Sauerwein je včeraj prispeval v Zagreb, kjer se je sestel s Svetozarjem Pribevičem in danes tudi z dr. Mačkom.

Na nakazilo pokojnine ne bo treba več tako dolgo čakati

**Umestna odredba finančnega ministrstva — Istočasno z odlo-
kom o upokojitvi mora biti izgotovljen tudi odlok o ureditvi
pokojnine**

Beograd, 17. januarja. Ministrstvo financ je razposlalo vsem ministrstvom okrožnico, v kateri ugotavlja, da dosedanj način urejanja pokojnin državnim uslužbencom ni bil primeren, zaradi česar so bili oškodovani mnogi upokojenci in njihove rodbine in je trpel tudi ugled državne oblasti, ker se pokojnina v mnogih primerih ni izplačevala v določenih rokih. Na ta način se je pripetilo, da so bili krediti izčrpani in da so pokojnine padale na partijsko 55, tako da so mnogi upokojenci in njihove rodbine morali čakati na svoje pokojninske prejemke čisto nad leto dni. Zato naj se v bodoče postopa pri upokojitvah na sledeči način:

1. Istočasno s sestavljanjem ukaza o upokojitvi uradnikov glavnih skupin in odloka ministra za ostale uradnike in uslužbence naj se pripravi tudi odlok glede ureditve pokojninskih prejemkov.

2. V primeru upokojitve z ukazom naj se pred predložitvijo ukaza ugotovi vračunljiva službena doba, po prejemu podpisane ukaza pa naj se še istega dne ugotovi vsota pripadajočih prejemkov.

3. V primeru upokojitve z rešitvijo resnega ministra naj se istočasno s tem odlokom predloži tudi odlok o ureditvi pokojnine.

4. V obeh primerih naj se istočasno dodelijo odloki o upokojitvi in odloki o ureditvi pokojninskih prejemkov tako glavnim kontrolam, kakor upokojenemu uslužbenca.

5. Ker je treba v smislu čl. 115. zakona o uradnikih in ostalih državnih uslužbencah voditi o vsakem uradniku službeni list in ž njim hraniti dokaze o gibanju v službi in o vseh ostalih podatkih, ki so potrebni za določitev pokojnine, bo na podlagi teh podatkov mogoče brez odlašanja pripraviti odlok o pokojnini.

6. V primeru, da uradnik, ki je bil po zakonu dolžan predložiti vse te podatke teza ni storil, je treba sestaviti rešitev o pokojnini za ono dobo, glede katere obstajajo podatki. Ko pa se naknadno predlože ostali podatki, naj se sestavi rešitev o naknadnem prejemu nepriznane pokojnine in naj se izvrši popravek prejšnje rešitve.

Nemška stranka službeno razpuščena

**Včeraj je notranje ministrstvo izdalo odlok o razpustu
nemške stranke in vseh nemških kulturnih organizacij**

Beograd, 17. januarja. Notranje ministrstvo je izdalo odlok, s katerim se razpušča nemška stranka. Istotako so razpuščene tudi vse nemške prosvetne organizacije, kakor so »Kulturbund« in druge. Dosedanjim organizacijam je poslovanje prepovedano, ni pa prepovedano prijavljanje novih organizacij. Glede na trditve Nemcev, da njihova stranka ni plemenska in verska in da ne pride v poštev pri razpuščanju političnih strank po zakonu o zaščiti države, kakor tudi z ozirom na

njihovo trditev, da so posebno zaščiteni po mirovnih pogodbah, izjavljajo na pristojnem mestu, da Nemci ne morejo računati na kak drugačen in bolj-ši položaj, kakor ga imajo naši državljani drugih narodnosti. V mirovnih pogodbah niso privilegirani in ako je vsem ostalim našim državljanom politično opredeljevanje omejeno, potem velja ravno to tudi za Nemce. Zato se bo napram nemški stranki postopalo prav tako, kakor napram ostalim političnim strankam.

Železniške potrebe in želje Slovenije

**Konferenca o poletnem voznom redu — Potreba izgraditve
trikota na Zidanem mostu — Avtobusi že običajno konkurirajo železnicam**

Beograd, 17. januarja. Danes se je vršila v ministrstvu saobraćajna konferenca, ki je razpravljala o novem železniškem voznom redu. Po tem voznom redu, ki bo stopil v veljavo 15. maja, se bodo reducirali mnogi potniški vlaki, zato pa povečalo število tovornih vlakov. Današnji konferenci so prisostvovali zastopniki iz vseh krajev države. Ljubljanski Zbornico za TOI je zastopal njen tajnik Ivan Mohorič. Načelnik prometnega ministrstva Filipović je najprej podal ekspozé o stanju našega prometa. Izjavil je, da je železniška uprava pripravljena ustreči željam zastopnikov posameznih pokrajin, v kolikor je to mogoče. Ker pa so železnice pasivne, se je pokazala nujna potreba reducirati one potniške vlake, ki nimajo zadostne frekvence. Tajnik g. Ivan Mohorič je v svojem govoru zahteval, naj se ohrani v veljavi sporazum, dosežen na konferenci dne 6. decembra preteklega leta. Zahteval je nadalje rekonstrukcijo postaje v Zidanem mostu, uvedbo motornih vozov za delavce, uradnike in učence, ukinitve madžarskega brzovlaka preko Pragerskega na Reko kot premalo frekventiranega, ter zagotovitev ugodnih zvez kurznih vlakov iz Ljubljane na vse strani. Končno je tudi zahteval, naj si železniška uprava preskrbi premož iz rudnikov v Trbovljah in drugod o pravem času poleti pred izvozno sezono.

Po govoru g. Mohoriča se je razvila daljša razprava, v kateri so razni govorniki predložili želje in potrebe svojih pokrajin, kakor je bila današnja razprava zaključena.

Beograd, 17. januarja. p. V svojem govoru na današnji konferenci za poletni vozni red na naših železnicah, je gosp. Mohorič dalje ugotovil, da so sredstva, s katerimi razpolaga direkcija v Ljubljani, nezadostna. Železniški promet v Sloveniji trpi tudi zaradi neizgrajenega trikota v Zidanem mostu, ki ga je treba čim prej dovršiti. Upoštevati je treba tudi potrebe delavstva in uradništva na področju ljubljanske železniške direkcije. Potrebne so nadalje tehnične reforme. Predvsem je treba vpeljati več lokalnih voz. Državne železnice v Sloveniji že čutijo konkurenco avtomobilnega prometa, ki je ponekod odvzel železnici že skoro polovico potnikov. Avtomobilski promet je mnogo pripravlnejši, dočim so železniške zveze n. pr. proti Ptujem pomanjkljive, ker je treba čakati v Pragerskem na zamudne zveze. V tovrstnem prometu se premalo upoštevajo potrebe slovenskega gospodarstva, zlasti trgovine z lesom v izvorni sezoni.

Konferenca je vzel vse predloge delegatov na znanje. O predlogih bo sklepala konferenca direktorjev vseh železniških direkcij, ki se bovršila 23. t. m.

Novi albanski zunanji minister o odnošajih med Albanijo in Jugoslavijo

**Dosedanji albanski poslanik v Beogradu Fiči zatrjuje, da bo
kot zunanji minister nadaljeval politiko zbližanja z Jugoslavijo**

Zagreb, 17. januarja. Kakor znano, je bil albanski poslanik na našem dvoru Rauf Fiči imenovan za ministra zunanjih zadev v novi albanski vladi. Povodom svojega imenovanja za zunanjega ministra je izjavil Fiči o odnošajih med Jugoslavijo in Albanijo sledeče:

Nam Albancem je treba samo miru in tudi moja politika bo stremela za mirom. Očuvanje miru bo glavna ideja moje zunanje politike. Storititi hočem vse, kar je v moji moči, da utr-

dim najboljše in najpreredsnejše odnošaje z našimi sosedi, zlasti z Jugoslavijo in z Grško. Naravno je, da bomo ostali v najpreredsnejših in najboljših odnošajih z našo zaveznično Italijo, ki ji bomo vedno ostali zvesti.

Dalje je izjavil, da dobro pojmuje jugoslovensko-albanske skupne interese in da jih hoče realizirati, zlasti v pogledu sprejetja konvencij, potrebnih za normalno in prijateljsko sosedno življenje obeh naših držav.

Amanulah in kraljica Suraja — umorjena?

**Boji okoli Kabula trajajo dalje. — Mulahi ne obvladujejo po-
lozaja**

London, 17. januarja. g. Potniki iz Afganistana poročajo, da je Amanulah v torek prišel v Kandahar ter razobesil na svoji palači kraljevsko standardo. Temu nasproti se javlja iz Delhija, da sta bila Amanulah in njegova soproga umorjena. Zaradi popolne prekinitve brezžične zveze s Kabulom vlada o tamonjih razmerah popolna nejasnost. Zdi se, da so uporniki tudi proti novemu kralju in da bo njegova vladavina trajala zelo kratek čas.

London, 17. januarja. s. V angleških krogi Indije gledajo z veliko skrbjo na razvoj položaja v Afganistanu. Vse kaže, da se duhovnikom, ki stojijo za celim gibanjem,

ne bo posrečilo trajno ohraniti svoj vpliv na uporniška plemena. Voditelji plemen Ghil sai, ki so prišli v Pešavar poročajo, da je Bača-Sakao pridobil čete Amanulaha za sebe na ta način, da je obljubil plenjenje v mestu Kabulu. Obstojijo bojazni, da bodo voditelji izgubili oblast nad četami in da bo v Afganistanu prišlo do težkih nemirov.

Allahabad, 17. januarja. (lo.) Indijska vlada je deportirala v Birmo pet afganskih princev. Kakor se poroča, se je to zgodilo zaradi negotovega političnega položaja v Afganistanu.

Francija ne pride iz finančnih škandalov

**Baron Pagueument poveril 30 milijonov frankov — Žrtev
Hanauove in nesrečnih spekulacij na borzi — Njegova banka
je zapečaten, on pa je izginil neznan kam**

Pariz, 17. januarja. d. V zvezi z znano škandalno afero »Gazette du Franc« se je doznalo za nov finančni škandal. Iz Pariza je namreč pobegnil znani borzianec in bankar baron Pagueument ter zapustil v trvdki, ki jo je vodil, okoli 30 milijonov pasiv. Baron Pagueument je deloma žrtev izsiljevalne družbe, ki ji je načelovala Hanauova, deloma pa je tudi sam zakrivil ogromna pasiva svoje tvrdke. »Gazette du Franc« je moral opetovano izplačati znatne zneske, da ni nadejevala kampanje zoper njegovo tvrdko. Baron je bil zaradi tega že zaslišan kot pričja zoper Hanauovo in Anquetila in je bil včeraj zopet pozvan pred preiskovalnega sodnika zaradi zaslišanja. Moža pa je vzel noč in se ni javil sodišču. Ob istem je postal pozorna ter je na stanovanju in v banki napravila preiskavo. Banko je policija zapečatila, kar je izzvalo

burjo nejevolje med številnimi vložniki, ki so se bili zbrali, da dvignejo svoje vloge pri Pagueumentovi banki. Klienti so vsak dan oblegali banko, odkar so izvedeli, da je tudi Pagueument zaplenjen v afero Hanauove. Do včeraj so se izplačila vršila v redu, Pagueument pa je dospel do konca načelne možnosti in izginil iz Pariza. Preiskava, ki so jo takoj uvedli, je doznala, da je Pagueument živel zelo potratno, predvsem na so ga pokopale velikanske izgube na borzi in »Gazette du Franc«, ki ji je moral molk plačevati s stotisočaki. Barona doslej še niso arrestirali.

Vihar na Črnem morju

— Constanza, 17. jan. V veliki burji, ki se vedno razširja nad Črnim morjem, se je potopila ladja »Galette«. Posadko bolgarske ladje je rešil neki rumunski parnik in jo prepeljal v Constanza.

Velik požar v Newyorku

— Nework, 17. januarja. Velik požar je upepelil dve petnadstropni hiši. V plamenih je našlo smrt 5 oseb. Sto ljudi je ostalo brez strehe.

Ostra zima v južnovzhodnem delu države

Zadnja dva dni je nastopil hud mraz — Snežni zameti ovirajo železniški promet

Beograd, 17. januarja. Mrzli val, ki je minuli teden zasel vso zapadno in severno Evropo, se je zadnje dva dni pojavil tudi na jugovzhodu. V Beogradu in južno-vzhodnih delih države vlada že dva dni oster mraz. Od včera dalje neprestano sneži, tako da je po dolinah zapredano nad 1 m snega, dočim pokriva vrhove gora več metrov debela snežna plast. Ponoči in v tokom današnjega dne so nastali snežni zameti, ki zelo ovirajo železniški promet, dočim je promet z vozovi in avtomobili ponekod sploh nemogoč. Posamezne pokrajine so zaradi pretrganosti telefonskih in brezžičnih zvez popolnoma odrezane od ostalega sveta.

O posebno hudih snežnih meteh in zametih poročajo iz Like, Južne Srbije, Črne gore ter Bosne in Hercegovine. V Črni gori je zapadel tako debel sneg, da širle ponekod samo še strehe hiš iznad bele odeje. Promet po cestah je popolnoma nemogoč. Vrhovi tega je pritisnil hud mraz. V siromašnejših pokrajinah se je zaradi tega pojavila velika beda. Prebivalstvo je večinoma brez živil, ker je vsak dovoz odrezan. Nič boljši ni položaj v goratih predelih Bosne in Hercegovine. Tudi tam vlada velika lakota. Oblasti si sicer prizadevajo, da bi priskočile prizadetemu prebivalstvu na pomoč, vendar pa je akcija zelo otežena zaradi nepremagljivih prometnih ovir. Železniški promet je na manjših bosanskih progah ustavljen, ker so proge tako zatrpane s snegom, da jih ne morejo dovoli hitro očistiti.

Najhušji snežni zameti vlada po dosedanjih poročilih v Liki. Liska proga je ponekod do 6 m debelo pokrita s snežjo.

gom. Posebni vlaki so bili poslani na progo, da jo vsaj za silo očistijo. V posameznih odsekih so morali skopati v sneg pravicave predore. Kljub naporom delu pa so morali danes ustaviti na tej progi promet, ker je burja očisteno progo zopet sproti zamedla.

V Beogradu prihajajo vlaki z vseh strani z velikimi zamudami. Tudi iz Bolgarije in Rumunije poročajo o izredno ostri zimi, kakršne že več let ni bilo. V Rumuniji in Bolgariji je železniški promet večinoma ustavljen. Le na glavnih progah z mednarodnim prometom z največjim naporom vzdržujejo zasili promet, toda vlaki vozijo z velikimi zamudami.

Split, 17. januarja. Danes je zapadel gost sneg in je bila ostra burja. Burja je dosegla hitrost 110 m na uro. Vsa Dalmacija je pokrita s snegom. V dalmatinskih Zagorah beleži termometer 15 stopinj pod ničlo. Prometne težave vlada na vseh progah v Dalmaciji. Burja je napravila mnogo škodo, telefonske proge so uničene. O nesrečah na morju dosedaj še ni bilo ničesar javljeno.

Zagreb, 17. januarja. Iz vse Dalmacije javljajo o silnem mrazu in velikih snežnih meteh. V Splitu je bila danes temperatura 3 stopinj pod ničlo; v Šibeniku minus 4, na Sušaku minus 2.

Subotica, 17. januarja. V vsej Bački je sneg divjala huda nevihta s snežnimi metehi. Železniški promet v Vojvodini je bil vsi pretekli noč in v današnji dan prekinjen. Ponekod je nanosilo snega do 8 metre visoko. Iz Subotice so bili poslani snežni plugi in pomožni vlaki, da očistijo progo. Vsi vlaki so imeli velike zamude od 30 do 80 minut. Vlak iz Beograda v Subotico se je moral ustaviti v bližini Cortanova in ni mogel preje dati, dokler ni bila poslana pomoč. Manjše bile na periferiji Subotice so bile davi do polovice svoje višine pod snegom. Ves promet v mestu je bil do 10. dopoldne nemogoč.

S severa prihaja nov še hušji val mraza

Katastrofalni snežni viharji na Danskem — Zameti dosega višino štirih metrov — Nevihte v Baltskem morju in Rokavskem prelivu

Basel, 17. januarja. d. Švicarske meteorološke postaje zaključujejo na temelju opazovanja, da se bliža nov val mraza iz severnih dežel, ki bo znatno hušji od prvega. To domnevo že potrjujejo vesti iz Danske, ki javljajo, da se je večer razvil nad vsem jutlandskim polotokom katastrofalen snežni vihar, kakršnega ni bilo že šestnajst let. Skoro ves promet v državi je onemogočen in ustavljen. Neštevilni vlakovi je običajno v snegu sredi proge. Ista usoda je zadela tudi lokomotive, ki so lmele naloge, da s snežnimi plugi očistijo proge. Snežni zameti so ponekod visoki preko štiri metre. Glavno mesto Kopenhagen je odrezano od dežele tudi zaradi viharjev na morju, ki onemogočajo obrežni promet. Preskrba mesta z mlekom je preprečena, pa tudi zaloga ostalih živil se ne morejo z dobavami popolniti. V obmorskih mestih je vihar porušil mnogo pristaniških naprav in valovlomov, tako da je morska voda vdrla v nižje ležeča stanovanja. Na bregu otoka Bornholm se je v viharju razkral na dvoje neki norveški parnik. Dosej se rešili le dva moža posadke, ostalih 23 se v stalni nevarnosti drži razbite ladje, ker vihar onemogoča reševalna dela.

Ostende, 17. januarja. Silne nevihte so popolnoma ustavile promet med Doverom in Calaisem. Sila elementa je zlasti občutna

na angleškem bregu, tako da parniki, ki oskrbujejo stalni prevoz, ne morejo zapustiti svojih luk.

Berlin, 17. januarja. (be) Po vsej severni Nemčiji divjajo silni snežni viharji, ki so napravili povsod velike škodo. Na več krajih so prometne zveze popolnoma prekinjene. Ves poslovni promet je ustavljen.

Tragična smrt ravnatelja ČTK

Praga, 17. januarja. h. Češkoslovaški tiskovni urad javlja, da je njegov administrativni ravnatelj Rihard Kalman 15. t. m. v Krkonoših zmrznil. V ponedeljek je nastopil 4 tedenski dopust, ki ga je hotel preživeti v Krkonoših. Takoj prvi dan je napravil smučarski izlet in pri tem zašel v snežne meteže. Ker se z izleta ni vrnil, ga je slo iskat orožništvo in ga je našlo šele danes. Kalman je služil preje v upravi dunajskega lista »Delniček Listy« kjer si je za časa vojne pridobil velike zasluge za češko manjšino na Dunaju. Po vojni ga je spravi urednik Haňšman za ravnatelja ČTK v Brno odkoder je bil prestavljen kot administrativni ravnatelj k centralni upravi. Sedanja organizacija ČTK je v veliki meri njegova zasluga.

upoštevajo vsa navodila zdravnikov, drugi pa tako rekoč zro neustrašeno v oči ter se čvrsto trenirajo po najrazličnejših metodah.

Dežele nam prihajajo poročila o mnogih obolenjih na influenco, ki jo seveda vsi smatrajo za hripjo. Tako nam poročajo iz Morav: Zadnje čase se je začela hripja močno širiti po naši dolini še pred novim letom je precej napadala otroke v Rihčah ob Savi, kjer so morali zapreti šolo. Ko je tam poljenja, je prišla na vrsto moravska mladež. Obisk šole zaradi hripe zelo trpi. Ljudje ne pomnijo, da bi se obolenja tako množila kakor letos. V nekaterih hišah so zboleli skoraj vsi družinski člani. Razredi imajo po 50 % zamud. Nekaj dni je imel prvi razred le po 16 učencev, še huje pa je bila prizadeta mladež 3. razreda. Od 38 vpisanih je prihajalo nekaj časa v šolo le 6 otrok. Večina je bolnih, nekateri pa strežejo ostalim družinskim članom, ki jih je hripja vrgla v posteljo. Pred kratkim je vladala v vsem okolišju škrlatinka, komaj pa je ponehalo, ta je prišla nova nadloga, ki ji pravijo pri nas »spanška«. S posebnim zanimanjem smo čitali članek v torkovem »Jutru«, ki piše, kako se je varovati te nadloge. Ljudstvo je prav hvaležno za take nasvete.

Nadalje smo iz Trbiča prejeli poročilo, ki navaja: Med trbiškimi prebivalstvom razšira prebivanje in neke vrste gripa kar epidemično. Oba zdravnikova imata dela čez glavo. Obolenost traja navadno teden dni. V nekaterih oddelkih v tovarnah manjka prav veliko delavcev in stroji stoje.

Priprave za veliko gospodarsko konferenco

Beograd, 7. jan. č. Za jutri je sklicana seja vseh tajnikov gospodarskih zbornic v državi. Na seji se bo razpravljalo o dnevnem redu velike konference, ki se bo vršila maja meseca v Novem Sadu. Konferenca bo posvečena vprašanju naše zunanje trgovinske politike. Danes popoldne se je vršil sestanek predstavnikov gospodarskih zbornic v ministru trgovine in industrije. Sestanku je predsedoval načelnik tega ministristva Steinmetz. Razpravljalo se je o ustanovitvi zavoda za pospeševanje naše zunanje trgovine. Ta zavod naj bi bil ustanovljen z zakonom.

Audijence in konference

Beograd, 17. januarja p. Predsednik vlade Peter Živković je imel danes konferenco z ministroma dr. Sršićem in dr. Drinkovićem. Minister za socialno politiko dr. Mate Drinković ima že izdelan zakon o javnih delih, ki bo v najkrajšem času dobil kraljevo sankcijo.

Beograd, 17. januarja p. Danes je bil v daljši audijenci sprejet od kralja, bivši samostojni demokratiški poslanec dr. Gligorje Branković, ki je kralju poročal o razmerah v Liki.

Podaljšanje prijateljskega pakta z Italijo

Beograd, 17. januarja č. Danes je posetil namestnika zunanje ministra dr. Kosta Kumanudija zopet italijanski poslanik Gall. Smatra se, da je ta poset v zvezi z vprašanjem obnove prijateljskega pakta. Po informacijah iz tujih diplomatskih krogov se med zainteresiranimi vladami dela za doseg sporazuma, po katerem bi se prijateljski pakt podaljšal. Sedaj se proučujejo možnosti novega sporazuma in računa se, da bo v nekaj dneh sklenjen v Rimu med našim poslanikom Rakićem in zastopniki italijanske vlade. Nasprotno pa je pomočnik zunanje ministra dr. Ljubo Bakotić izjavil, da še doslej ni bilo pokrenjeno vprašanje obnove prijateljskega pakta z Italijo.

Mistifikacija z intervjuvom dr. Mačka

Budimpešta, 17. januarja č. Današnji »Pesti Hirlap« prbuje intervjuv z dr. Mačkom. Uvodoma ugotavlja uredništvo »Pesti Hirlapa«, da je bilo s prejšnjim izjavom dr. Mačka, objavljenim v številki dne 10. januarja, mistificirano. Dotični neresnični intervjuv, ki je vseboval veliko hruva, je »Pesti Hirlap«, kakor zatrjuje, prejel od nekega beogradskega novinarja. Intervjuv je docela izkrivljen. »Pesti Hirlap« zloga tako postopanje kot brezvestno mistifikacijo, čije namen je bil nahrziti povzročiti dr. Mačku neprijetnosti. Da onemogoči nadaljnje mistifikacije, je uredništvo poslalo v Zagreb svoega urednika, da je intervjuval dr. Mačka.

Občinski komisarij

Beograd, 17. januarja p. Za komisarija mostarske občine je imenovan bivši poslanec HSS Nikola Preka. Za komisarija občinske uprave v Vel. Bečkerek je imenovan novinar Mihajlo Ivančević; za komisarija občinske uprave v Vukovaru pa pravni referent Pavle Todorović iz Beograda.

Nepričakovan dohodek beograjske občine

Beograd, 17. januarja. r. Pri včerajšnjem zbiranju obvezne Voine škode je bila amortizirana serija št. 4805 ki je last beograjske občine. Občina je prejela pred kratkim 100 obveznic te serije v nominalni vrednosti 1 milijona Din. Na ta način je blagajna beograjske občine prejela izreden dohodek 1 milijona Din.

Dr. Angjelinović noče v Varšavo

Beograd, 17. januarja. č. Ko je danes tisti minister javnih del dr. Grgo Angjelinović zapuščal ministristvo zunanjih del, kjer je posetil namestnika ministra zunanjih del dr. Kumanudija, so ga vprašali novinarji, ali je bil v ministristvu zunanjih del zaradi svojega imenovanja za poslanika v Varšavi, o katerem se je včeraj govorilo. Dr. Angjelinović je odgovoril:

«Ne, gospodje, jaz hodim za drugim posli. Lahko vam rečem, da ne poidem nikamor iz Beograda in da bom tu otvoril svojo odvetoiško pisarno. Res je, že prej, kakor tudi sedaj sem bil v kombinaciji za poslanika v Varšavi, toda raje sem se odločil, da ostanem v državi, kakor da grem v Varšavo.»

Sprejemi pri ministrskem predsedniku

Beograd, 17. jan p. Kabinetski predsednika ministristva sveta objavlja, da bo sprejemal predsednik vlade in notranji ministri general Živković obično vsak dan od 10. do pol 1. izvele nedelje in praznikov. Osebe, ki žele biti sprejete, se morajo očesno javiti, kar bodo bvečkrat, da ne bi po nepotrebnem čakale, kdaj bo došlo leto.

Novinar predsednik Društva hrvatskih književnikov

Zagreb, 17. januarja. č. Na sredi glavni skupščini Društva književnikov je bil za predsednika mesto odstopivšega dosedanjega predsednika Ljube Babića glasila izvoljen glavni urednik »Obzora« in predsednik Novinarskega združenja v Zagrebu dr. Ilijo Dežman.

Coolidge podpisal ratifikacijo protivoinnega pakta

Washington, 17. januarja (lo.) Davi ob 10.10 je ameriški predsednik Coolidge podpisal ratifikacijsko listino Kelloggovega protivoinnega pakta. Ceremonija podpisa se je vršila v Beli hiši. Podpisu so prisostvovali vsi člani senata, podpredsednik general Dawes, člani kabineta in več drugih povabljenih oseb. Po podpisu so izmorski diplomatje čestitali predsedniku k tako znamenitemu mirovotvornemu delu.

Sovjeti o sprejemu protivoinnega pakta v Ameriki

Moskva, 17. januarja (mo.) »Izvestia« pišejo, da pomena ratifikacija Kelloggovega pakta v ameriškem senatu velik udarec za vse one, ki so računali z neuspehom protivoinnega pakta. Gotovo je, da se po ratifikaciji protivoinnega pakta ne bodo upale druge države odkloniti pakta. Gotovo pa bodo skušale zavleči ratifikacijo, kolikor se bo dalo. Ruska ponudba Poljski je tedaj še vedno aktualna.

Zopet prekinjen promet na liški železnici

Zagreb, 17. januarja. Vseled velikih snežnih zametov je ustavljen promet med Kninom in Gračacom.

Češkoslovaško pismo

H.—Praga, 17. januarja.

«Časopisje slika stvar daleko huje, nego je v resnici. Kdor bi položaj presegal po tem, kakor pišejo listi, bi se zelo motil.» Tako je prošlo nedeljo označil položaj senator Klofač o priliki svojega javnega predavanja. In res slika je češkoslovaški listi od volitev v smoupravne zbornice zelo žalostnih barvah. Čitačju se zdi, da se je vse zamotalo v nekako klobko, kjer si ljudje skačejo v lase, se medsebojno obkledajo z najgršimi očitki in dolže drug drugega veleizjaje, zločinov in vsega mogočega. Iz tega blaznega vrveža se zadnje čase čuje o nasprotju med Benešem in agrarci, čeprav je to stvar vzporedne važnosti in bo poravnana v notranjosti. Ves boj za Beneša in proti njemu izvira iz nedavne volilne kampanje in naši listi ne morejo pozabiti tega nasprotstva, ker jim manjka drugih senzacij.

Del češkega novinarstva ne pozna izbrancega sloga, ki diči tuje novinarstvo, zato se poslužuje grobih invektiv, psuje svoje politične nasprotnike na zelo nelep način in jih obmetava s klevetami in obrekovanji. Kdor je najbolj sposoben v tej čudni stilistiki, hodi ponosen po Pragi in se smatra za žensijalneza stilista. Drugod bi bil morda nemogoč celo v pornografski panogi, pri nas pa velja za izvrstnega novinarja. Na vseh straneh se opaža ta nečedna pisava. Vse eno je, kdo je prvi začel porabljati zmerjanje in natolcavanje kot politični argument, zaslugi bo imel tisti, ki preneha s to ozabno gonjo.

Po volitvah napadi na agrarno stranko niso prenehali, zato je ta proglasila, da ima kot namočnejša stranka izvestno pravico zahtevati od drugih strank, da prenehajo z nesmiselnimi napadi. Odgovornost za napade levih strank je pripisala dr. Benešu in zahtevala odločno konec gonje. Ko pa to ni imelo uspeha, so agrarci izjavili, da pretrgajo z Benešem vsake stike, ker njegovi organi ne preneha s čuvajo in intrigrirajo proti agrarcem. Stvar se je poravnala za kulisami ob posredovanju bivšega ministra Stanjaka, sedanjega glavnega činitelja agrarne stranke.

Komaj pa se je ta stvar poravnala, se je otvorila nova kampanja proti članu agrarne stranke, ministru Hodži. Očitke proti njemu je začel iznašati njegov poslanski tovariš dr. Šrobar. Ta je nedavno izdal spomine o svojem delu za osvobodjenje Slovakov in v njih očita Hodži, da je med vojno imel v ognju vedno dve železi in da se je spuščal v pogajanja z Madžari. Šrobar opira svoje trditve na spomine nedavno umrlega madžarskega politika Kristofyia. Zadevo so naenkrat prenesli v politiko in na shodih ter v listih se že obravnava po znanem, prei omenjenem »Stilističnem« načinu. Iz golih domnev se sklepa na veleizjaje in intrigam ni ne konca ne kraja. Stvari so se seveda lotili še klerikali, da bi odvrgli pozornost od Tukove veleizjajniške afere, ki jim je mnogo škodovala na ugledu. Pograbili so hlastno to priliko in pišejo proti Hodži nemogoče stvari.

Dne 17. t. m. se vrši pri predsedniku republike politična večerja in splošno pričakujejo, da poseže predsednik v to zmedo in napravi konec nelepemu počestju strankarskih fanatikov. Zaradi take gonje pač ne kaže iti na parlamentarne volitve, ki se jih prav za prav boje vse stranke, čeprav druga družo straši z njimi. Močno je v ospredju tudi odstop mons. Šramka kot namestnika predsednika vlade Švehle. Najprei so imenovali kot Šramkovega naslednika dr. Viškovskega, danes pa pravijo, da bo to mesto zavzel vojni minister Udržal. Gotovo pa je, da se predsedniku vlade zdraviše boljše. Zlasti po nraznikih se mu je baie zboljšalo toliko, da že sledi politiki. Ni verjetno, da bi mans. Šramek odstopil. Sicer je morda že zahteval kompenzacije za svoj odstop. Ko bi mu pa agraci dovolili kompenzacije, bi gotovo po znani klerikalni taktiki ostal na svojem sedanjem mestu.

Čeprav se mnogo govori in piše o odstopu mons. Šramka, ni gotovo, da bo prišlo do te izpremembe. Vest o tej stvari so sama gola taktika, kakor je taktika eroziji svojem političnemu nasprotniku z novimi volitvami.

Posvetovanja češkoslovaških koaliranih strank

Praga, 17. januarja h. Politični odbor koaliranih strank je danes nadaljeval svoja posvetovanja. Pred prehodom na dnevni red je zahteval zastopnik slovaške ljudske stranke dr. Labay, da se pospeši kazensko postopanje proti poslancu Tuki. Nato se je razpravljalo o dosedanjem in o nadaljnjem programu koaliciije. Določil se je vrstni red bodočega parlamentarnega dela. Iz komunikacije, ki je bil izdan o posvetovanjih, le razvidno, da slovaška ljudska stranka svojega obstanka v vladi ni zvezala s Tukovo afero. O vprašanju izpremembe v namestništvo ministristva predsednika niso razpravljali. Nocoj se vrši pri predsedniku republike večerja, h kateri so povabljeni voditelji vseh političnih strank. Sestanek je dolga predvsem za to, da se odstranijo razne težkoče, ki so nastale v vladni koaliciiji.

Odhod ameriškega konzula

Beograd, 17. januarja. r. Dosedanji konzul Zedinjenih držav v Beogradu K. Paton bo zapustil krajem januarja našo državo in odputuje na svoje novo mesto v Lipeko. Gosp. Paton je deloval v Beogradu 10 let in si je med tem časom stekel velike zasluge za gospodarske stike med našo državo in Zedinjenimi državami.

Finančni minister znižal oblastne davščine

Uradni list ljubljanske in mariborske oblasti »Samoupravca« objavlja odločbo finančnega ministristva o oblastnem proračunu za mariborsko oblast za l. 1929. Finančni minister sklenjenih davščin ni v celoti odobril.

Črtal je oblastno davščino na zapošliten inozemskih delavcev in tako na reklame. Tako na uporabo električne struje je znižal na višino lanskih takse odrejenih s oblastno uredbo. Te uredbi je dodal nov člen, po katerem se ta taksa za industrijska podjetja sniža za 50 odstotkov.

Oblastno doklado k državnim taksi na tekoče račune je snizal na 100 odstotkov državne takse (sklenjena je bila 200odstotna doklada). Oblastno doklado k državnim taksi za podelitev gostilnarskih pravic je snizal na 50 odstotkov državne takse (sklenjena je bila 100odstotna doklada). Taksa na vstopnice za kinematografe se sme pobirati le v okviru št. 105 finančnega zakona za leto 1928—1929, to je snizati ne sme preko 6 odstotkov od vrednosti vstopnice (sklenjena je bila 25odstotna doklada k državnim taksi).

Za podlago pri odmeri 50odstotne oblastne doklade se ima vzeti davčna osnova po dosedanjem davčnem zakonu ter se izračuna vsi sloji enakomerno obremeniti. V zvezi s št. 51 predloga finančnega zakona za l. 1929—1930, na katerega se spremembe očitno nanaša, se more to odredbo finančnega ministra tolmaiti samo v tem smislu, da se smejo doklade za leto 1929 pobirati le na temelju odmerjenega davka za l. 1928.

Končno je finančni minister odločil, da se doklada na davek družtev, obvezanih a javno polaganje računov sniža od 50 odst. na 25 odst. v smislu št. 101 finančnega zakona za leto 1928—1929.

V gornjem smislu se ima izvršiti popravek vseh uredb, s katerimi so ta vprašanja urejena, kakor tudi uredb o proračunu.

Kakor smo že pred kratkim poročali, je finančni minister odobril tudi oblastni proračun za ljubljansko oblast, pri katerem je od sklenjenih davščin znižal doklado k državnim taksi za podelitev gostilnarskih pravic od 200 na 50 odstotkov.

Zadeve učiteljstva meščanskih šol

V ponedeljek je zborovalo v šentlakovski risalnici v Ljubljani učiteljstvo meščanskih šol ljubljanske oblasti pod predsedstvom ravnatelja Maksa Hočevarja. Zborovanja se je udeležilo učiteljstvo skoro polnoštevilno, le redki so manjkali.

Poročilo predsedstva je obsegalo zanimivosti z zadnje seje upravnega odbora. Novine so poročale že davno, da se je v Beogradu ustanovila meščanska šola kot vladna za slušatelje višje pedagoške šole. Na prvi poziv se ni odzvalo skoro nič učencev. Ob prili seje upravnega odbora pa je napravilo združenje v Beogradu javno predavanje o namenih in ciljih meščanske šole, katerega se je udeležilo lepo število beograjskega učiteljstva. Na ponovni poziv za vpis v prvi razred se je sedaj javilo 50 učencev, imenovano je tudi učiteljstvo, toda s poukom se ni moglo še do danes pričeti, ker ji na razpolago šolskih prostorov. Tako je torej meščanska šola v Beogradu tudi še danes samo na papirju. Dalje je sklenil savez, da izda še letos almanah meščanskih šol v vse državi, da bomo vedeli, koliko nas je in kje smo. Za obrtno-nadaljevalne šole se bo sestavil nov pravilnik, kjer bo točno povedano, da imajo pri tej šolah kot voditelji, ravnatelji in kot učitelji prvenstveno pravico nastavljenici meščanskih šol. Izpit za meščanske šole je sam na sebi dokaz usposobljenosti za te šole.

Zakon za meščanske šole bo istočasno z zakonom o osnovnih šolah sprejet in potrjen, ker le delo na nem že dokončano in je potrebna le še končna ureditev teksta, kar bo napravila posebna komisija, ki jo bo sklicalo ministristvo prosvete. Storiš so se vsi koraki, da se izplačuje nagrada za ravnateljske posle kot redna funkcija doklada z mesečno plačo vred Učiteljstvo naj se ocenjuje na podlagi uradnih škoza zakona z redi 5, 4, 3, 2, 1.

Sledilo je zanimivo poročilo o konferenci ravnateljev, ki se je vršila pri velikem županu v decembru. To je bila v desetih letih prva uradna konferenca ravnateljev meščanskih šol in storiš so se vsi koraki, da se bodo take konference vršile vsako leto ne samo za ravnatelje, ki so tokrat stroške nosili sami, temveč tudi za učitelje.

Pri tej točki dnevnega reda je podal ravnatelj Lajovic poročilo in predlog, da se ob priliki letošnjega veleselma priredi v proslavo desetletnice slovenskih meščanskih šol v okviru veleselma velika propagandna razstava ljubljanskih meščanskih šol, združena z veliko prireditvijo učencev teh zavodov in z izdajo posebnega zbornika meščanskih šol. Zborovalci so osvoili predlog in izvolili potrebne odbore iz svojih vrst. Prireditvev, kakor so si lo zamislili, bo za Ljubljano in za razvoj našega šolstva največjega pomena.

Končno je predaval strokovni učitelj g. Dracan o načinu redovanja naše šolske mladine. Predavanje je bilo odlično. Predavatelj je vse poslušalce temeljito prepričal o potrebi nujnega preokreta vse dosedanje prakse na tem področju, ki je bilo doslej za marsikoga ena sama veriga razočaranj. Predavanje je v toliki meri doseglo svoj namen, da je bila celo lepa debata odveč in le je zabrla izvrstni vtis predavanja samega.

Popoldne si je razstavni odbor ogledal pod vodstvom ravnatelja veleselma g. Dularia paviljon »K«, kjer bo razstava meščanskih šol. In potrdil načelni dogovor s veleselskim uradom o prepustitvi paviljona. Določilo se je še nekaj splošnih navodil za nabližnja dela v tem pravcu, naka so se zborovalci zopet razšli v svoje kraje.

General Armade Spasa odstavljen

London, 17. januarja (lo) Davi je izdal visoki svet Armade Spasa poročilo, glasi, katerega je bil general Bramwell Booth na 13 ur trajajoči seji s 55 proti 8 glasovom odstavljen od vodstva armade. Visoki svet bo razpravljaj danes o vprašanju naslednika generala Bootha. General napoveduje, da se bo izvedbi tega sklepa uprl z vsemi sredstvi.

Hmeljski trg

Zatoc, 17. januarja h. Tendence mirne. Cene 1500 do 1750 Kš.